

حيات

میانہ دائمی میانہ... زبانہ راہا ہر وہ میانہ قاتلم...!

ادارہ مرکزی :

آنقرہ دہ ، استانبول جادہ سندہ آنقرہ
معارف امینلکی پاشدہ کی دائرہ

استانبول بوروسی :

استانبول دہ ، باب عالی جادہ سندہ ۸۷ نومرودہ
دائرہ مخصوصہ

نومرودی ہر ہرودہ ۱۰ غرودہ

سنہ لکی ہوسنہ ایلہ ہ لیرا

(اجنبی مملکتلر ایچین ہ دولار)

اہونہ واعلان ایشلری ایچین استانبول ہرودنہ

مراجعت ایڈیلر

یازی ایشلرلک مرہجی آنقرہ مرکزیدر

صافی : ۲۹

آنقرہ ، ۱۶ حزیران ، ۱۹۲۷

۲ نجی جلد

انقلاب تربیہ سی

کچن سنہ «تورک استقلال حربی» نامیلہ
یالکز عسکری تاریخ دکل ملی تربیہ اعتباریلہ دہ
چوق قیمتی بر اثر نشر ایدہن ارکان حرب
بیکباشیلرندن جودت کریم بک، معارف وکالتنک
تشیبی اوزرینہ ابتدا «آنقرہ» دہ ویردیکی قونفہ
رانساری اخیراً دارالفنون قونفرانس سالونندہ دہ
تکرار ابتدی . خلقک چوق بویوک وصیمی
بر علاقہیلہ تعقیب ایتدیکی بو قونفہ رانسارک ،
انقلاب تربیہ سی اعتباریلہ نہ قدر مهم و مؤثر
اولدیغنی سوبلہ مک بیلہ زاندر . چونکہ خطیمک
موجز و واضح افادہ سنی عیناً قوللانہرق دیبہ
بیلیرزک : «دوغرودن دوغرویہ ملتک کندی
اثری اولان استقلال مجاہدہ سی، تورکی، عصرلر
دولہ دوران معظم ماضیسندن مستغنی قیلاجق
ویالکز کندیسیلہ فخر و تسلی بہ کفایت ایدہجک
اولان باشلی باشنہ بر منقبہ در . استقلال حربی
بوکونکی نسلی بوکونکی و یارینکی حرکت ایچون
بردستور ، یارینکی نسلہ بوتون عمرنجہ بر کتاب
استقامتدر .

حقیقہ ، انقلابمزک مختلف صفحہلرینی ،
«موندروس» دن «لوزان» و «دینی سلطنت»
شکلندن «عصری جهوریت» ادارہ سنہ قدر دقتلہ
تعقیب ایدن بر مشاهد ایچون ، بو انقلابک عظمت
وشمولی قارشیسندن تورک ملتک حیات قابلیتہ
وتورک حیایت وقابلیتینی بوتون قوتیلہ تمثیل ایدن
بویوک غازی بہ حیران ومفتون قالمق امکانشدر!

ایشتہ جودت کریم بک قونفہ رانساری ،
انقلابمزک وسعت وعظمتی ، یالکز دماغلرہ
دکل روحلرہ دہ خطاب ایتک صورتیلہ ، کنیش
بر خلق کتلہ سنہ آکلاتمقلہ انقلاب تربیہ سنہ
اعظمی خدمت ایتش اولدی . بویوک انقلابلر
یاپان ملت ایچون ، انقلابدن سوکرا ، «انقلاب
تربیہ سی» نہ اعظمی اہمیت ویریلک ایجاب ایدہر .
ہلہ یزم انقلابمز کی مملکتی «قرون وسطائی»
تقلیلردن قورتاران چوق دہرین وشمولی بر
انقلابدن سوکرا ، بو تربیہ و تلقین مسئلہ سی
بوسبوتون حیاتی بر ماہیت آلیر . روسیادہ
دولاشدیغمن زمان ، اورادہ بو مسئلہ نہ قدر
بویوک اہمیت ویریلدیکنی وروس انقلابجیلر .
ینک بو خصوصدہ نہ بویوک مساعی صرف ایتدکلی
کورمشدم : ہر طرفدہ وبالخاصہ بویوک مرکز لردہ
آچیلان مکمل «انقلاب موزملری» ، جدآ
بویوک غیرتک محصولی ایدی . خلقک مختلف
طبقہلرینہ منسوب انسانلر ، بیکلرجہ مکتب
طلبہ سی بوموزملری کزیورلر ، روس انقلابنک
مختلف صفحہلرینہ دائر خطیلر طرفندن ویریلن
ایضاحاتی دیکلیورلردی . کتابلر ، غرافیکلر ،
خریطہلر ، ہیکلر ، چوق صنعتکارانہ یاپیش
تابلور ، خطیلرک ایضاحاتی سامعلرک کوزی اوکندہ
بر قاتداہا جانلاندیرمقدہ ایدی . چوق دفعہ
«سینہ ما فیلملری» دہ کرک بوموزملردہ کرک
مملکتک اک ہجرا کوشہلرندہ بو «تلقین و تربیہ»
ایشنہ اعظمی موفقیتلہ یاردم ایدیوردی .

خلقہ انقلاب تربیہ سی ویرمک، یعنی ، انقلابک
مفکورہلرینی ایلک مکتب صیرالرنہ کی جوجوقلر .
دن او قویوب یازمہ بیلیمین اختیار کویلولرہ قدر
تکمیل اجتماعی طبقہلر آراسنہ یایمق ایچون
قومشولرمزک صرف ایتدکلی بو مساعی بہ

حیران اولماق امکانشدر . موزملر ، قونفہ
رانسار ، فیلملر ، الیوکسک فکری سوبہ دہ کی
انسانلردن اک بسیط کویلولرہ قدر مختلف
سوبہ لردہ کی خلقہ خطاب ایدہن آری آری
زنکین نشریات ، بو خصوصدہ چوق قوتلی
واسطہلرہ ؛ فقط ہونلردن باشقا ، شاعرلر ، تیاترو
مؤلفلری ، موسیقی شناسلر ، رساملردہ
صنعتلرینک سحر تلقینیلہ عین غایہ بہ خادمدرلر .
دینیلہ بیلیرکہ بو خصوصدہ عادتاً «معنوی بر
سفر برلک» اعلان ایدیلشدر .

بو فعالیت بویوک بر تقدیر ایلہ کوردکدن
سوکرا ، دویدیغ ایلک حس ، مملکتیزدہ دہ
بویلہ بر فعالیتک باشلامہ سنی تمی ایتک اولمشدی .
ایشتہ جودت کریم بک قیمتی و جانلی
قونفہ رانساری ، بو تمیلرمزک - بر آز یاواش
اولسہ دہ - تحقق ایتکہ باشلادیغنی کوسترمک
اعتباریلہ یزم چوق امیدبخش اولدی . آرتق آکلا
شیلورکہ معارف وکالتنر انقلاب مفکورہلرینی یالکز
مکتب صیرالرنہ کی کنجلرہ تلقین ایتکلہ اکتفا
ایتمہ جکدر ؛ بومفکورہلری کنیش خلق کتلہلری
آراسنہ یایمق ایچون قونفہ رانساردن ، کتابلردن ،
فیلملردن ، خلاصہ بوتون فکر وصنعت واسطہ
لرندن استفادہ ایدہجکدر . تورکیہ نک ، تورک
ملتک استقبالی ، بوتون خلق صنفلرینک انقلاب
مفکورہلری اطرافندہ کال حرارتلہ طوپلانمہ سنی
استازام ایدیور . معلم ومتفکرلرمز ، صنعتکارلرمز
بو حقیقتی شہسز ہرکسدن داہا اینی آکلا
مشلردر . بناء علیہ معارف وکالتنک باشلادیغنی
بو بویوک ایشہ اونلرک بوتون قوتلریلہ اشتراک
ایتمہلری پک طبیعیدر .

استقلال مجادلہلرمزک زنکین و یوکسک
خاطرہلرینی بوکونکی و یارینکی نسللرک حافظہ سنہ

تورک انقربنک قاراقیری

یکی تورکیه ملیتی ناصل ادراک ایدیور ؟

کونلرمز ، کونلرمزه بکزه میور ، هر آدیمده یکی بر منظره اوکومزه چیقیور ، آن بآن ماضیدن اوزاقلاشیورز . عنعنلرک جنبری ایچنده کچن کونلرمز بربرینک عینی ایدی . روحلرده یاشایان امللر پک آز فرقلرله عینی تاریخک پوته سندن دوکولشدی . زمانک میخانیک اولقندن باشقه نه مزجی واردی ؟ فی الحقیقه بوزمانلرده جان صیقینتیهله « کونش آلتنده یکی برشی یوقدر » دیه بیلیوردق . بیلیوردق که اولولر دیریلری اداره ایدیور ، عنعنه وتاریخ حیاتی یده کته آلمش سوروکله یوردی . بوکون آرتق بونی سویله مکه امکان یوقدر . هرکون بزه یکی بر روح حمله سندن خبر ویریور . باش دوندوره ن بر حیزله تاریخک کچله مز دیه یاد ایتدیکی ذروه لردن بر قارتال کبی سوزولیورز . قولالرمزده یکی عالمک اسرارینی دویمش انسانلره مخصوص بر ذوق وار ایچمزدده اوغولتویه بکزر بر آهنگ سوزولیور :

— ایلری ، براز دها ایلری . . . ایلری . . . دها ایلری . . .

یکی بر مرحله فی صاریلارک هیجانله ، احتراصله آکان یکی تورکیانک حرکتلری شعورسز بر فورطنه ، بریانغین آلهوی دکدر . اونک ماضیه قهار ، یکی به رحیم اولان بوتون حرکتلری بر فکر منظومه سنه ارجاع ایدیله بیلیور . اک « ره آلیست » انسانلر بیله اونک حقنده شوحمی ویرمکده تردد کوسترمزلر :

تورکیه معاصر ملت اولق ایچون اختلاجلر کچیریور . بو حکم تورکیه نک معاصر بر ملت اولسنی ایسته یلرک تلقی سندن دها جوق ، حیاتک و تورک انقلابنک انسانلره ویردیکی انطباعک بر محصولیدر .

اولدیغمی و قونفرانسک بنی پک جوق علاقهدار ایتدیکنی سویلدم . فوطوغرافلردن برقاجنی آلارک تورکیه ده نشر ایتمکله مساعده ایدوب ایتیه جکنی صوردم ، کرک پروفیسور وکرک دیگر اوراده بولونانلر ممنونیت اظهار ایتدیلر و آرزومک مسرتله اسعاف ایدیله جکی بیلدیرلدی . بر آز دها اوزایان مصاحبه فی متعاقب پک جوق استفادهلی بر اجتماعه اشتراکدن مفتخر و ممنون عودت ایتدم .

قولومیا دارالفنوننده

محمد صفوت

یورویور . . . صرترلرندمه کی یوکلرله هورکوجلرندمه صاحب لرینی طاشییان بو دوه لر قافله سی ابتدائی وصاف حیاتک نه طاتلی بر نمونه سنی تمثیل ایدره . پروفیسور بهرکی بو منظره لری برر برر کوستردکن صوکر ا نهایت بورالرده یاشایان انسانلری کوسترمکه باشلادی . « کندیسنک آشنالق ایتدیکی و مسافری اولدینی برریشی معیتله برابر کوستردیکی زمان : » بو ذاتی کوریور میسکزر . ایشته بزم دوست ! « دیدی . پرده ده اصل بر وقار وجسامت عرضیه دوران درین حر بر روحی سیاسنده و وضعینده بی پروا اعلان ایدن بر قهرمان کورونیوردی . صوکر ا دوام ایدرک : « بوراده آیلرجه قالدیم . بویوکسک و کوزل موقعلر خانک صیفیه سیدر . بوراده هر سنه تبدیل هوایه کیدیلیر . متنعم اولدیغم هر درلو عزت واکرامدن باشقه بوجوارلرده خلی ثمرلی تدقیقات یامغه ده موفق اولدم .

برکون بنی اوزاقده کی صیجاق صو قاینالرینه بالذات کوتورمشدی . تحمل ایدیله میه جک قدر حرارتی یوکسک اولان بومایعدن آلوب امریقایه کوتوره جکی سویلدم و « سکا آمریقادن نه کوندره میم ؟ » دیه صوردیغم زمان « تحلیل ایتده بکا نتیجه سنی کوندر » دیه جواب ویردی . دوشونکزر ! بویله ایصسر بر موقعده بویله ابتدائی بر حیات یاشایان بو انسانلرک ناصل بر ادراک و ذکا قابلیتلی واردر . بو جواب قارشیدنده متحیر قالدیم و « قولومیا دارالفنوننه دوندیکمه سکا بو ویردیکنک ذکا امتحانک دیپلوماسنی کوندره جکم » دیدم . کولدی .

دها صوکر ا بر طاقم قادین ارکک چولوق چوجوق عائله لر کوسترلدی . مسکنلریله یاشادقلری ابتدائی فقط صاف حیات شهر ایدلدی .

قونفرانس آلفیشلر آراسنده بیتدی ، هرکس داغیلیوردی . بنده ایچمده درین بردویغو ایله قالمشدم . بر چوقلری پروفیسورک النی صیقیدیلر وتبریک ایتدیلر . بنده بومیانده ایدم . بر کوچوک غروب صوکنه قالدی . بو جوق مراقلی قونفرانسک ذهنلرده حاصل ایتدیکی عرفان عصاره سنه ، برقاج قطره دها علاوه ایتمک انجذابنه دایانامایارق برقاج سؤال دها صورمق ایستیورلردی . بنده بومیانده تورک

تورک انقلابندن اول و صوکره کی تورک حیاتی قارشیلادیرمق بو حکمی دها جوق تأیید ایدمه جکدر . تورک انقلابی شونلری یادی :

۱ — قرون وسطائی ایمپراطورلقی تأسیساتی ییقدی ، دینه مستند حقوق آرتق تاریخک بر فصلیدر . فی الحقیقه معاصر دولتلر آراسنده حقوقی دینی اساسلردن آلان ملنک آرزولری برینه عرب ققی ، ومثبت علم وملی حاکمیت برینه فتوا ایله یاشامق ایستنه ، قیصه جه تعبیله انسانلری اله نامنه اداره ایدنه بر دولت بو عصر وبو ملت ایچون اوجان زاخفه دن فرقلی برشی دکلدی . بوکونکی حیوانات نسللری آراسنده اوجان زاخفه ناصل غیر طبیعی بر تشکل ایسه معاصر ملت ایچون ده دینی دولت عینی ماهینده ایدی . خلافتک الفاسی ، شرعیه وکالتک مشول وکیللر آراسندن چیقارلمسی ، تشکیلات اساسیه قانونک وجدان حریتی وملنک حاکمیتی بوتون روزلردن قورتارمسی دولت تأسیساتی اعتباریه تورک انقلابنک برجهبه سنی کوستر .

۲ — تورک انقلابی یالکیزقرون وسطائی دولتی ییققله قلامش ، اونک کوچوک بر نمونه سی اولان عائله حقوقی ده ده کیشدیرمش ، بابانک وقوجانک عائله ایچنده کی غیر مشول حاکمیتی برینه مساوی فردلردن مرکب بر هیئت وجوده کتیرمشدر . یکی مدنی حقوق بونک اک کوزله مثالیدر . معاصر دولت آنجق معاصر عائله ایلر برابریویه بیلیور . نیته کیم اوتوقرات دولتلرده ده بابانک عائله ایچنده کوچوک چاپده بر ایمپراطور اولسی بر ضرورتدر .

۳ — تورک انقلابی اقتصادی صفحه ده ده کندیجی حس ایتدیرمشدر . انقلاب تورکیه فی اقتصادی رابطه دن محروم پارچهلر حالنده بولدی . چونکه ایمپراطورلق بویوک صنایع دورینه کیرمکی تشجیع ایدمه جک وضعینده دکلدی . اوکوجوک صنایعی بیله اوروپا بورژوازیسنک آزانلغنی یایق ایچون فدا ایتشدی . ایمپراطورلنک اقتصادجهبه سی تورکیه فی اجنبی سرمایه سنه استئارا ایچون تمامیه ترک ایتمک شکلنده ایدی . حالبوکه بوکون اقتصادی تعضولرک تورکیه ده کی غایه سی ۱ — بویوک استحصال ، ۲ — بویوک صنایع ، ۳ — تمرکز ، ۴ — اختصاصدر .

تورکیه نک بویوک استحصال و بویوک صنایع دوره سنه کیرمک ایچون دویدینی اشتیاق و انقلاب حکومتنک بو خصوصده کی غایلی جوق آشکاردر . کویلونک ومستحصلک حمایه سی ، بویوک استحصال هر صورته تشویق انکار ایدیله مز بر حقیقتدر . استحصال ساحه سنده کی بوفعالیته مقابل ، سرمایه نک تمرکزی اطرافنده ده بویوک بر فعالیت کوزه چارپیور . تمرکز و تراکم بزه کی شکلی « شرکت ودولت انحصاری » حالنده انکشاف ایدیور . ملی دولتلرک تشکلی آئنده فرانسه ده ، اسپانیاده ، تصادف ایدیلن بوشکل تورکیه ده ده کندیجی حس ایتدیرمکده در . شمندوفر سیاستنک تورکیه نک حرثی برلکنک و اقتصادی وحدتنک بر اشارتی اولدینی آکلما یان قلامشدر .

۴ — تورکیه انقلابی بوتون بو حرکت وفکر

طرز لرڭى حياته تطبيق ايده جك بر تربيه سياستى ده وجوده كتمشدر .

ايمپراطورلى ايش ايچون وحيات ايچون دكل ، بر طاقم مفهوملى بله مك ايچون انسان حاضر لاردى . تنظيمادن اول مدرسه ، اوندن سوكره مكتب برر لاف دكبرنى يتشدرمك ايچون قورولشدى . اكر ابي انسان يتشدى ايسه بونى بومؤسه لركمالى عد ايتك خطادر .

بر حرفك تلفظى اطرافنده اختلاله قدر كيدن صوفنا ايله قورو مفهومى تنظيمات معارجلىرى آراسنده شكلدن باشقه فرق يوقدى . ايكيى ده « شائيت » دينه شيدن غافل اولارق ياشاردى . اولك ايچون حيات بونلرك اوكنده سيلك ومعنا سزدى . مثلاً تنظيمادن اول وصوكره ادببانه حكمران اولان روح ايمپراطورلك تربيه ده كي نقطه نظرى غايت بارز صورته كوستر . يالكز اسكى شاعر دكل ، ادبيات جديده صنعتكارى ده اودورك محرى ده متفكرى ده كندى « قوب قورو » مفهوم بيلقدن قورتارمه مامشدر .

مثلاً احمد شبيبك بردورك متفكر قافاسى ايدى اونك فكر لرلنده حاكم اولان قورو مفهوم لرلنده باشقه نه واردى ؟ جناب بلك شعر لرلنده ده كوردى كز شى مجرد مفهوم حالنده براسته تيك دكيدر ؟ مشروطيت دورى نك سياسى مجادله لرى ده مجرد مفهوم لر اوزرلنده جريان ايدى ، باش محرر لر هب برر مفهوم ايچون يازى يازارلدى . حريى ، پارلامنتاريزمى « اكلپش » ده مشروطيت دورى هيچ ده شائيتى كوره ن بروضيتده دكلى .

توركيه جمهوريتى تربيه جيلكنك اك بارز صفتى شائيت صوصامش اولمايدى . هر معاصر ملت حياتنده ده بومفومدن حياته ، مجرددن مشخصه كچيشى كورورز . تورك انقلابى بر باقىمه كوره ده حياتك مفهوملى بيقان بر حمله سيدر .

ه — يكي توركيه فراتك شرق ساحلنده اوله بر تشكل بولشدى كه بونى ادامه ايدى مژدى . اوراده دينى واقتصادى بر نوع تشكل واردى كه نتيجه اولارق فوئودال حقوق ، وفوئودال اراضى سيستمى وجوده كتمشدر . دينى نفوذ ايله مترافق اولان بو اراضى حاكيتى كولولرى مالك صاحبي اولقندن منع ايدى ، قرون وسطا سه رفلرى حاله قوياردى . اراضى ايله برلكده افندى ده كيشدبرن خلق كنه سى تام بر فوئودال تبعه سى اولقندن داها باشقه بر ماهيتى حائز دكلى . فرات نهرىنى آشدقن سوكره اونك شرق ساحلنده تصادف ايدى « افندى كولبرى » « بك كولبرى » [*] سوزلرى فوئودال حقوقك بر رمزى ماهيتنده ايدى . عبنى زمانده بو اراضى حاكيتى ايله خلق آراسنده يكي بر طبقه نوره يوردى . بويا بر عثرت ريشى ، ياخودده بر متغلبه ، دره بكي ايدى . . حالوكه عصرى دولت كندى بنيه سى اوزرلنده بويله طفلى بر تشكله طرفدار [*] افندى كويى متغلبه عائد ، الله كويى مستقل كويى خلقنه منحصر كولر ديمكدر .

اولاماز ، هر معاصر حكومتك تشكلى فوئودال حقوقك انحلاليله باشلار . دره بكي اقتصاد سيستمى ايله ياشايان قوجامان بر اولكه يكي حقوق واقتصاد اوكنده يا غالب ، يا مغلوب اولمايه محكومدى . معاصر دولت غالب كلى . توركيه نك بوجه سى ده عصرى بر تشكل آلى . ملت تعضوى اكمال ايدلى .

۶ — توركيه انقلابى يالكز بو ، قيمتلك تبدلى افاده ايتمز . « مورفولوژى سوسيال » اعتباريله ده توركيه ملت دورينه عائد قيمتلك انكشاف ايدى بيله جكي بروسط اولشدر .

توركيه بوكونكى حدودلرى اعتباريله تام بر ملت منظره سى عرض ايدى . بوكون حركت حدودلرى ، سياسى حدود لرلندن داها كنيش اولان بر توركيه واردر . حالوكه ايمپراطورلك بنيه سى بزه ، تماميله ضدى افاده ايدى . حركت حدودلرى سياسى حدود لر ايچنده غيب اولش بر ايمپراطورلى بزم حياتمه حاكم اولان هيچ برقيمتى ادراك ايدى مژدى . روما ايمپراطورلى ، عباس سلطنتى ، عثمانلى ايمپراطورلى شارلمان دولتى بنيه اعتباريله مى بر دولت ايچون عناصر حاضر لامقدن محرومدى ، حالوكه عصرى دولت تشكل ايچون هيچ اولمازسه « مى بر مورفولوژى » يه صاحب اولشدر . بوكون ملت دورى ياشايان معاصر لر مژك حياتنده هر شيدن اول متجانس ، متحد بر ملت كشافى واردر .

تورك انقلابك قاراقته لرلر بوضفحه لرده خلاصه ايتك ممكندر . بو انقلاب سجه سى و بو حياتك حمله سى ضرورى اولارق بر ملت حياتى ياراتمايه دوغرو كيتمكده در . تورك انقلابك سبرى معاصر ملتلك آكلادىنى معناده مليله شمكدن باشقه برشى دكلدر . واقعا دينه جكدر كه بويكى برشى دكلدر . توركيه ملتى ادراك ايدى بر خيلى زمان اولدى . اونك دستورى بيله واردى : « — تورك ملتندم ، اسلام امتندم ، آوروپا مدنيتندم ! »

فقط بودستورى بوكونكى حياتمزمعاصر ملتلىر حياتنه تطبيق ايتديكمز زمان اونك كل حالنده آرتق بر تاريخ منقبه سى حاله كبرديكى كورورز . چونكه حياتمزم انكشافى بالخاصه بزم اسلام امت حياتمه عائد اولان رابطه لرى سوكله باشلار . بويلكه دونكى حياتنه و دونكى حياتك تناقضلرله استناد ايدى ، دستورلر ايچون بر ياكشدر . چونكه اسلام امتى ، تورك ملتى ، آوروپا مدنيتى مزج ايدى عزيز استادم ملتى تاريخدن چيقاريلور . عبنى زمانده ماضيدن كلن حيزله بزه بر استقامت چيزيوردى . فى الحقيقه اوزمان بوتاريخ حياتمزمده حاكمدى . بز يكي بهرغم اسكينك اداره ايتديكى تشكلر ايچنده ايدك . اوقدر كه عصرى ملتلىر آراسنده ته اوقراتيك بردولت باشمزمك اوستنده برسفنكس كى بوكسليوردى .

استاد ضيا كوك آلپ بر طرفدن تاريخدن ملتى چيقارير كن كوناك « ره آليت سنى » ده افاده ايتك ايسته يوردى . قرون وسطائى بنيه سيله ياشامق ايسته ين اوره آليت فى الحقيقه آنجق تناقضلىر ته كلبهرك ياشايابيليردى . ضدلرى تأليفده بوك بر مهارت كوسترن استاد ، شائيتده موافق اولق اوزره ملتى :

« — تورك ملتندم ، اسلام امتندم ، آوروپا مدنيتندم » ديه شعارلاندرييوردى . فى الحقيقه ضيا كوك آلپ بلك بو اوچوزلى دستورى ايلرى سوردىكى زمان مدرسه ايله دارالفنوى ، دولت خزينه سيله اوقافى تأليف ايدى ، مى اقتصادله فتواى مزج ايدى بر ايمپراطورلى واردى . بو اختيار مؤسسه عجائب بنيه سيله برده ملتلىر خيلطه سى ايدى . بودورك فيلسوفى جوزولن ايمپراطورلى رابطه سنى تأمين ايچون بوتون دينى حقوق مؤسسه لرلر محافظه ايدى ، بو تناقضك شاه اثر نمونه سى اولارق « معاصر اسلام دولتى » تلقيسى ميدانه چيقوردى . امر واقعك فلسفه سى باشقه درلو اولامازدى . هم ايمپراطورلغه ، هم ده ايمپراطورلك اك فداكار عنصرى اولان تورك ملتله باراولان دستور ميدانه چيقدىنى زمان عثمانلى پارلامنتوسى بر بابل قوله سى ايدى . [۱] بوكون ملتى آنجق معاصر ملتلك اكلادىنى كى ايضاح ايدى بيليرز ، آرتق ملت حياتك فوقنده بر معبدى وحدتدن بحث ايديله مژ . اونك ايچون دونكى ايمپراطورلى ايچنده ، برازده ايمپراطورلى ايچون حاضر لامش اولان دستور برينه بوكون :

« — اوروپالى توركم » سوزى تكرر ايدى بيليرز . حيات ، حقيقت آنجق بونى امر ايدى . بلكه تاريخه قاپانمش اولانلر ، حياتى يالكز تاريخه كوره سوق اداره ايتك ايسته ينلر ملتلك بو طرزده دراكندن بر معنا چيقارمه مابجقدر .

فقط بوشكلده دوشونلر هيچ اولمازسه ملتى بوك صناع دوريه سيله مترافق اولان بر حيات تلقى ايتمكده درلر . حالوكه توركيه بوكونكى قدر هيچ بر زمان ملتى اولامامشدر . تورك ، آت اتى يوب ، قيمز ايجيلديكى وياخود اورتا آسيا يايلازلنده سيار مدينه لر حالنده ياشادىنى حتى ويانه سورلرى اوكنده دو كوشولديكى دورلرلر ده اجوق ملتيجدر . توركيه نك بودوره سى تاريخه تحسردن دكل ، حياتك بر حمله سندن دوغمشدر . اكر بونى تاريخك خلق ايتمه سنى بلكه سى يدك اونك نصيحتلرله كوره بكي برشى باعماق ايمپراطورلك بنيه سنى ادامه ايتك لازمدى . هيچ براختلال ، هيچ بر انقلاب اورنكنى ماضيدن آلاماز . مثلاً بوكونكى فرانسه نه اسكى جهالت وغولوا حرنه ، نه ده انكلتره افلوصاقسونلرك يالكز قورصانلق حكايه لرله استناد ايدى ، بوكون اوروپاده براز وقتى كچمش اولغله برابر بوكون وطن فكرينى ، حق رومانتيك تلقيلرى بوكونك يكانه ره آليت سى اولان بوك صناع دورى اثرى اولارق كوريبورز . بزه ده ملت حركتلىرلى آنجق بوزاويدن تدقيق امكانى واردر . اونك ايچون اسلام امتندم ، تورك ملتندم ، آوروپا مدنيتندم برينه :

« — توركم واوروپالىم ! » ديورز .

صبرى ادهم

[۱] ۱۹۰۸ مجلس مبعوثانده ۱۱۹ تورك ، ۷۱ عرب ، ۱۵ آرناوود ، ۸ كورد ، ۲۳ روم ، ۱۰ ارمنى ، ۴ بولغار ، ۳ صرب ، ۱ خرستيان عربى ، ۲ اولاخ مبعوث واردى .